

Det amerikanska originalets titel: Red Leaves
Copyright © 2005 by Thomas H. Cook
Andra tryckningen
Tryck: GGP Media GmbH, Tyskland 2007
ISBN 978-91-46-21251-5

NÄR DU MINNS den tiden kommer den tillbaka till dig som en serie fotografier. Du ser Meredith dagen då ni gifte er. Ni står utanför rådhuset en vacker vårdag. Hon är klädd i vit klänning och står bredvid dig med sin hand under din arm. En vit bröstbukett sitter fastnålad på hennes klänning. Ni tittar på varandra i stället för in i kameran. Det lyser i era ögon och luften dansar runt er.

Sedan kommer de korta semestrarna innan Keith föddes. Ni sitter i en gummiflotte på Coloradofloden, i yrande vitt skum. Där är ni, nästan förblindade av höstens lövverk i New Hampshire. På utsiktsplatsen på Empire State Building poserar ni för kameran, med fötterna brett isär och knytnävarna hårt tryckta mot midjorna, som universums härskare. Du är tjugo-fyra och hon är tjuogoett, och det finns något strålande tillitsfullt i ert sätt att stå tillsammans, självsäkert och nästan kaxigt. Mer än något annat är ni utan rädsla. Kärleken, har du kommit fram till vid det laget, är ett slags rustning.

Keith dyker upp första gången på Merediths högra arm. Hon ligger i en sjukhussäng, hennes ansikte badar i svett och håret är i oordning. Keiths lilla kropp flyter i en virvel av sängkläder. Hans ansikte ligger i profil och en liten skär hand griper instinktivt efter något som hans slutna ögon inte kan se, hans

mammas löst övertäckta bröst. Meredith skrattar åt gesten, men du minns att hon tydligt blev förtjust i den också, att hon såg den som ett tecken på hög intelligens eller tidig djärvhet, framåtanda, strävan att utmärka sig. Du påminde henne skämtsam om att hennes son bara var några minuter gammal. Ja, ja, det är klart, sade hon.

Här är han när han två år gammal och på ostadiga fötter tultar fram mot teddybjörnen som din bror Warren gav honom i julklapp. Warren sitter i soffan, bredvid Meredith. Han lutar sig framåt, och hans stora knubbiga händer är oskarpa eftersom han klappade när du tog bilden, klappade hårt och snabbt och manade på Keith att gå framåt, som en stark vind i ryggen. Så lyckligt lottad, brorsan, kommer han att säga till dig vid dörren innan han går, du är så lyckligt lottad som har allt det här.

Du poserar ofta framför allt du har. Du står tillsammans med Meredith och Keith, som nu är sex år och håller i ett slagträ i plast. Ni står framför det lilla huset på Cranberry Way. Ni köpte det trots minimal kreditvärdighet, och Meredith förutspådde att ni inte skulle få lånet, så när ni fick det korkade ni upp en flaska billig champagne och skålade för er nya ställning som husägare. Där är bilden, där du och Meredith står med höjda glas och Keith mellan er med sin sexåringshand lyft i en imitation, med ett glas äppeljuice.

Du bygger upp ett företag, köper ett andra och större hus på en mer avskild tomt. I detta större hus avlöser helgerna varandra. Du skär upp kalkon och pyntar julgranar, först riktiga och senare plastgranar, för brandriskens skull. På fotografierna vadar du i presentpapper, åren går och på bilderna lyser ditt ansikte i skenet från många födelsedagsljus.

Du köper Meredith en ring på er femtonde bröllopsdag, och medan Keith och Warren ser på förnyar ni era äktenskapslöften, och den här gången skriver ni era egna. Den natten i sängens trygga mörker säger hon till dig att hon aldrig har slutat älska dig, och du håller nästan på att falla i gråt.

Du köper din son en enkel och billig cykel när han fyller tio, sedan en avancerad tolvväxlad när han fyller fjorton. Han är inte särskilt teknisk av sig, så du tillbringar lite tid med att visa honom växlarna. Efter ett tag frågar du honom om han skulle föredra en mindre komplicerad cykel. Han säger att han skulle det, men att det inte har något med växlarna att göra. Han föredrar allt lite mindre komplicerat, säger han till dig, och hans blick när han säger det antyder att det kan finnas dolda djup inom honom, oväntade komplexiteter. Du säger inget om detta, men undrar senare om din son, han som en gång vilat så tryggt på Merediths arm, nu har börjat komma ut ur den bekväma kokong ni så noggrant har spunnit runt honom. Om det är så är du glad, och du är säker på att Meredith kommer att bli glad.

Ännu ett år går. Keith är nästan lika lång som du, och Meredith har aldrig sett mer strålande ut. Du fylls av en varm känsla av tillfredsställelse och inser att det inte är huset eller företaget som får dig att känna att du uppnått något. Det är din familj, djupet och balansen den har givit åt ditt liv, en stilla rotfasthet och känsla av välbefinnande som din pappa aldrig uppnådde och som du av något skäl i slutet av den sommaren ser som ditt livs stora seger.

Så du bestämmer dig för att ta ett fotografi. Du ställer fram stativet och ropar till Keith och Meredith att de ska komma ut. Du intar din plats mellan dem, med en arm om din son och den

andra om din fru. Du har ställt in självutlösaren på kameran.
Du ser varningslampan och drar dem närmare dig. Beredda nu,
säger du till dem – le.

I.

Familjefoton ljuger alltid.

Det var vad som gick upp för mig när jag lämnade mitt hus den där sista eftermiddagen, och därför tog jag bara två.

Det första var på min ursprungliga familj, när jag var en son och inte en far. På bilden står jag med min mamma och pappa, tillsammans med min äldre bror, Warren, och min yngre syster, Jenny. Jag ler eftersom jag är glad för att jag just har kommit in på en ansedd privatskola. Men de andra leendena framstår som falska för mig nu, därför att det redan då måste ha funnits sprickor i den ostörda lycka de förmedlar, vilddjur som lurade strax bortom eldens sken.

Vid slutet av den sommaren måste min pappa till exempel ha vetat om att alla år av dåliga investeringar och överdrivna utgifter nu utan tvekan hade hunnit ifatt honom, att konkursen och alla dess förödmjukelser bara låg några korta månader framåt i tiden. Men jag tvivlar på att han kunde föreställa sig glädjelösheten i sina sista år, ålderdomshemmet där han brukade sitta timme efter timme och titta ut genom spetsgardinerna och tänka på det ståtliga huset där vi alla en gång bodde – ännu en förlorad tillgång.

Trots allt detta, eller kanske på grund av det, ler min pappa ett brett och märkligt överdrivet leende in kameran, som om han trodde att hans leende skulle kunna skydda honom mot horden av arga fordringsägare som redan höll på att samlas till en slutlig attack. Min mammas leende är mer försiktigt – svagt, tvekan, som en halvt genomskinlig mask under vilken hennes verkliga an-

sikte ännu syns, om än suddigt. Det är ett ansträngt leende där hennes mungipor lyfts som tunga vikter, och om jag varit mindre upptagen av mig själv skulle jag kanske ha lagt märke till tveksamheten i det tidigare, kanske tidigt nog för att ställa frågan som senare så envist uppreades i mitt inre: *Vad är det som händer inom dig?*

Men jag frågade aldrig, så dagen när hennes bil flög ned från Van Cortland-bron slog det mig aldrig att hon hade kunnat ha tänkt på något annat än middagen hon planerade att laga eller tvätten hon hade lämnat prydligt hopvikt på alla våra sängar den eftermiddagen.

Min bror Warren står och hänger till vänster om mig. Han är bara femton men håller redan på att bli tunnhårig, och hans mage är stor och rund och hänger över livremmen. Redan vid den åldern ser han på något egendomligt sätt ut att ha sina bästa dagar bakom sig. Han ler naturligtvis, och det finns ingen antydning om något skäl till varför han inte skulle göra det, även om jag senare inte kunde låta bli att undra vilka rädslor som kanske redan då hade börjat visa sig, känslan av att vissa frön som redan såtts skulle växa upp till något fruktansvärt.

Slutligen finns Jenny där, redan vid sju års ålder så vacker att hon drog uppmärksamheten till sig när hon kom in i ett rum. Ljuvlig, brukade Warren alltid säga om henne. Han smekte hennes hår eller såg ibland bara beundrande på henne. Ljuvlig, sade han. Och det var hon. Men hon var också snabbtänkt och insiktsfull, en liten flicka som kom hem efter sin första skoldag och frågade mig varför läraren måste upprepa allting. Jag sade till henne att det var för att vissa människor inte fattade första gången. Hon tog till sig detta under ett ögonblick och tänkte tyst efter, som om hon försökte införliva naturens ojämlikhet i världsordningen, beräkna dess mänskliga pris. »Så sorgligt«, sade hon till slut och lyfte sina havsblå ögon mot mig, »för det är inte deras fel«.

På just det här fotografiet är Jennys leende brett och obesvärat,

men på alla fotografier efter detta syns skuggan tydligt, vetskapen om att den redan har slagit rot i hennes fantastiska hjärna, först mikroskopisk, sedan inte större än en nålspets, men den fortsatte att växa samtidigt som den tog saker från henne, hennes balans, hennes klingande röst, allt utom hennes skönhet, innan den tog hennes liv.

Hon var den jag oftast tänkte på efter att jag lämnat huset den där sista eftermiddagen. Jag vet inte varför, med undantag för att jag anade att hon kanske skulle kunna förstå saker och ting bättre än jag, och därför ville jag gå igenom alltihop med henne, spåra den brinnande stubintråden, dess serie av explosioner, söka hennes himmelska visdom, fråga henne: *Tror du att det måste sluta som det gjorde, Jenny, eller hade skadan kunnat undvikas och de döda räddas?*

På kvällen för det sista dödsfallet sade han: »Jag är tillbaka före nyheterna.« Jag antar att det betydde riksnyheter, vilket betydde att han skulle vara hemma före halv sju. Det fanns ingen antydning om något olycksbådande i det han sade, eller om något illvilligt, inget som helst tecken på att det allra innersta hade kollapsat.

När jag minns den dagen tänker jag på min andra familj, den där jag är make till Meredith och far till Keith, och jag undrar vad jag hade kunnat säga eller göra för att stoppa den röda flodvågen som sköljde över oss. Det är då jag ser en annan bild, en på en liten flicka från en annan familj, ett skolfotografi som användes på ett i all hast utdelat flygblad, där den lilla flickan ler glatt under den kalla svarta skriften: SAKNAD.

Amy Giordano.

Hon var Vince och Karen Giordanos enda dotter. Vince hade en liten grönsaksaffär strax utanför stadsgränsen. Den hette Vincents Färskvaror, och Vince var som en vandrande reklampelare för stället. Han var klädd i gröna flanellbyxor, grön väst och grön keps, och de två senare plaggen pryddes av firmans namn. Han var kort och

muskulös och såg ut som någon som ägnat sig åt brottning under skoltiden men hade börjat bli försoffad, och sista gången jag såg honom – innan kvällen då Keith gav sig av till hans hus – bar han på en brun papperspåse med sex filmrullar. »Min brors familj var på besök en vecka«, förklarade han när han gav mig påsen, »och hans fru är helt kameratokig«.

Jag hade en liten kamera- och fotobutik i stadens enda galleria, och på bilderna som Vince Giordano lämnade den eftermiddagen fanns två familjer, den ena av dem stor, med minst fyra barn ungefär i åldrarna fyra till tolv år, som måste ha tillhört den besökande brodern och hans »kameratokiga« fru. Den andra familjen var liten, en krets av tre personer – Vince, hans fru Karen och deras enda dotter Amy.

På bilderna visar de två familjerna upp sig i de poser som vem som helst som framkallar familjebilder tagna i slutet av sommaren i en liten kuststad skulle vänta sig. De ligger och kopplar av i solstolar eller sitter utomhus församlade runt bord och äter hamburgare och korv. Ibland ligger de utsträckta på färgglada badlakan eller står på landgången till någon hyrd fiskebåt. De ler och verkar lyckliga och visar upp alla tecken på att de inget har att dölja.

Jag har sedan dess räknat ut att Vincent lämnade in sina sex filmrullar sista veckan i augusti, mindre än en månad innan den där ödesdigra fredagskvällen när han och Karen gick ut för att äta middag. Bara de två, som han senare berättade för polisen. Bara de två ... utan Amy.

Amy påminde mig alltid om Jenny. Och det var inte bara hennes utseende, det långa vågiga håret som jag såg på familjebilderna, de djupblå ögonen och den lysande vita hyn. Amy var utan tvekan vacker, liksom Jenny hade varit vacker. Men fotografierna ger en liknande känsla av något intuitivt. Man såg in i Amys ögon och trodde att hon precis som Jenny såg allt. För reportrarna beskrev inspektör Peak henne som »mycket glad och livlig«, men hon var

mer än så. Hon hade Jennys sätt att granska saker och ting länge och väl, som om hon studerade deras strukturer. Hon gjorde det sista gången jag såg henne. Den där eftermiddagen i september hade Karen kommit in med ytterligare några filmrullar, och medan jag antecknade beställningen gick Amy runt i affären och undersökte noga det hon fann där – de små kamerorna, mestadels digitalkameror, som jag hade i affären, och olika objektiv, ljusmätare och väskor. Vid ett tillfälle tog hon en av kamerorna och vände och vred på den med sina små vita händer. Det var en fångslande scen med detta vackra barn försjunket i tankfull granskning, tyst, märkligt intensivt, utforskande. När jag betraktade henne fick jag en känsla av att hon studerade kamerans olika mekanismer, dess knappar och omkopplare och indikatorer. De flesta ungar börjar med att bara ta bilder och le och skoja, men uttrycket i Amys ansikte var det hos forskaren eller teknikern, en observatör av material och mekaniska funktioner. Hon ville inte ta en bild, hon ville upptäcka hur det gick till när man gjorde det.

»Hon var unik«, sade Karen Giordano till reportrarna, med ord som föräldrar ofta använder när de beskriver sina barn. Som beskrivning är detta ofta en överdrift, eftersom de allra flesta barn inte alls är unika, förutom i ögonen på dem som älskar dem. Men det betyder ingenting. Det som betyder något är att hon var Karen Giordanos dotter. Så de dagar då jag passerar längs gatan och ser ansikten som från hög höjd skulle vara lika svåra att skilja från varandra som olika sandkorn, accepterar jag tanken att för någon här nere, på nära håll, är varje ansikte unikt. Det är en mors ansikte eller en fars, en systems eller en brors, en dotters eller en sons. Det är ett ansikte där tusentals minnen har präglats in och som därför skiljer sig från alla andra ansikten. Detta är grunden för all tillgivenhet, egenskapen som gör oss mänskliga, och om vi inte hade den skulle vi för alltid simma runt i likgiltighetens hav, ovetande och med stel blick, och bara söka vår mest grundläggande näring.

Vi skulle känna smärtan från tänder i vårt kött och det stickande skrapandet från stenar och koraller. Men vi skulle inte veta något om kärlek och därmed inget om Karen Giordanos ångest, den fulla styrkan i känslan som var hennes, den ohjälpliga skadan och den oåterkalleliga förlusten, vandan och våldet som doldes, som vi alla skulle få veta, i ett enkelt löfte att vara hemma före nyheterna.